

P9_TA(2023)0193

Zpráva o Kosovu za rok 2022

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. května 2023 o zprávě Komise o Kosovu za rok 2022 (2022/2201(INI))

(C/2023/1066)

Evropský parlament,

- s ohledem na Dohodu o stabilizaci a přidružení mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Kosovem na straně druhé⁽¹⁾, která vstoupila v platnost dne 1. dubna 2016,
- s ohledem na rámcovou dohodu mezi Evropskou unií a Kosovem o obecných zásadách účasti Kosova na programech Unie, která je v platnosti od 1. srpna 2017⁽²⁾,
- s ohledem na závěry předsednictví Evropské rady ze zasedání v Soluni ve dnech 19.–20. června 2003,
- s ohledem na Sofijské prohlášení přijaté na summitu EU a zemí západního Balkánu dne 17. května 2018,
- s ohledem na Záhřebské prohlášení přijaté na summitu EU a zemí západního Balkánu dne 6. května 2020,
- s ohledem na Brdské prohlášení přijaté na summitu EU a zemí západního Balkánu dne 6. října 2021,
- s ohledem na Tiranské prohlášení přijaté na summitu EU a zemí západního Balkánu dne 6. prosince 2022,
- s ohledem na berlínský proces zahájený dne 28. srpna 2014 a na 8. summit v rámci berlínského procesu dne 5. července 2021,
- s ohledem na summit v Sofii konaný dne 10. listopadu 2020, včetně prohlášení o společném regionálním trhu a prohlášení o zelené agendě pro západní Balkán,
- s ohledem na žádost Kosova o členství v Radě Evropy ze dne 12. května 2022,
- s ohledem na žádost Kosova o přistoupení k Evropské unii ze dne 14. prosince 2022,
- s ohledem na Smlouvu o založení Energetického společenství ze dne 20. července 2006⁽³⁾ a rozhodnutí Rady ze dne 29. května 2006 o uzavření Smlouvy o Energetickém společenství Evropským společenstvím⁽⁴⁾,
- s ohledem na prohlášení o energetické bezpečnosti a ekologické transformaci na západním Balkáně a na dohody o volném pohybu a uznávání odborných a vysokoškolských kvalifikací přijaté na summitu pro západní Balkán v rámci berlínského procesu, který se konal dne 3. listopadu 2022,
- s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1244 ze dne 10. června 1999 k poradnímu stanovisku Mezinárodního soudního dvora ze dne 22. července 2010 o otázce souladu jednostranného vyhlášení nezávislosti Kosova s mezinárodním právem a na rezoluci Valného shromáždění OSN č. 64/298 ze dne 9. září 2010, jež vzala na vědomí obsah stanoviska Mezinárodního soudního dvora a uvítala připravenost EU zprostředkovat dialog mezi Srbskem a Kosovem,
- s ohledem na první dohodu o zásadách, jimiž se má řídit normalizace vztahů mezi vládami Srbska a Kosova, ze dne 19. dubna 2013, na dohody ze dne 25. srpna 2015 a na probíhající dialog o normalizaci vztahů, jehož je EU zprostředkovatelem,

⁽¹⁾ Úř. věst. L 71, 16.3.2016, s. 3.

⁽²⁾ Úř. věst. L 195, 27.7.2017, s. 3.

⁽³⁾ Úř. věst. L 198, 20.7.2006, s. 18.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 198, 20.7.2006, s. 15.

- s ohledem na dohodu o volném pohybu mezi vládami Srbska a Kosova ze dne 27. srpna 2022 a na dohodu o poznávacích značkách ze dne 23. listopadu 2022, jakož i na plán provádění energetických dohod v rámci dialogu zprostředkovaného EU ze dne 21. června 2022,
- s ohledem na dohodu z Bruselu ze dne 27. února 2023 a na dohodu z Ochridu ze dne 18. března 2023 a na její prováděcí přílohu,
- s ohledem na rozhodnutí Rady (SZBP) 2021/904 ze dne 3. června 2021, kterým se mění společná akce 2008/124/SZBP o Misi Evropské unie v Kosovu na podporu právního státu (EULEX Kosovo) ⁽⁵⁾ a které prodloužilo trvání mise do 14. června 2023,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 5. února 2020 nazvané „Posílení procesu přistoupení – přesvědčivá perspektiva EU pro západní Balkán“ (COM(2020)0057),
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1529 ze dne 15. září 2021, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP III) ⁽⁶⁾,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 6. října 2020 nazvané „Hospodářský a investiční plán pro západní Balkán“ (COM(2020)0641) a na pracovní dokument útvarů Komise ze dne 6. října 2020 nazvaný „Pokyny pro provádění zelené agendy pro západní Balkán“ (SWD(2020)0223),
- s ohledem na hodnocení Komise ze dne 27. dubna 2022 týkající se programu Kosova v oblasti hospodářských reforem na období 2022–2024 (SWD(2022)0126) a na společné závěry hospodářského a finančního dialogu mezi EU a západním Balkánem a Tureckem, které přijala Rada dne 24. května 2022,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 12. října 2022 nazvané „Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2022“ (COM(2022)0528), doprovázené pracovním dokumentem útvarů Komise nazvaným „Zpráva o Kosovu za rok 2022“ (SWD(2022)0334),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 29. dubna 2020 nazvané „Podpora západního Balkánu v boji s pandemií COVID-19 a při obnově po ní“ (COM(2020)0315),
- s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (Kosovo) (COM(2016)0277), který dne 4. května 2016 předložila Komise, a na svůj postoj ze dne 28. března 2019 k návrhu Komise, přijatý v prvním čtení ⁽⁷⁾,
- s ohledem na závěrečnou zprávu volební pozorovatelské mise Evropské unie o komunálních volbách v Kosovu v roce 2021,
- s ohledem na čtvrté zasedání Rady stabilizace a přidružení EU–Kosovo, které se konalo dne 7. prosince 2021 v Bruselu,
- s ohledem na závěry Rady ze dne 13. prosince 2022 o rozšíření a procesu stabilizace a přidružení, zejména na podporu Rady pro liberalizaci vízového režimu pro Kosovo,
- s ohledem na zvláštní zprávu Evropského účetního dvora č. 1/2022 ze dne 10. ledna 2022 nazvanou „Podpora EU určená na posilování právního státu na západním Balkáně: přes veškeré úsilí přetrvávají zásadní problémy“,
- s ohledem na zvláštní zprávu Evropského účetního dvora č. 9/2021 ze dne 3. června 2021 nazvanou „Dezinformace s dopadem na EU: tento problém se řeší, ale vyřešen není“,

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 197, 4.6.2021, s. 114.

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 330, 20.9.2021, s. 1.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 108, 26.3.2021, s. 877.

- s ohledem na memorandum v návaznosti na misi komisařky Rady Evropy pro lidská práva Dunji Mijatovićové v Kosovu ve dnech 30. května až 3. června 2022 ⁽⁸⁾,
 - s ohledem na svá předchozí usnesení o Kosovu,
 - s ohledem na své doporučení ze dne 19. června 2020 Radě, Komisi a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku k západnímu Balkánu v návaznosti na summit konaný v roce 2020 ⁽⁹⁾,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 6. července 2022 o zprávě Komise o Kosovu za rok 2021 ⁽¹⁰⁾,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 15. prosince 2021 o spolupráci v boji proti organizované trestné činnosti na západním Balkáně ⁽¹¹⁾,
 - s ohledem na závěry Evropské rady ze dne 23. a 24. června 2022 o Ukrajině, žádostech Ukrajiny, Moldavské republiky a Gruzie o členství, západním Balkánu a vnějších vztazích,
 - s ohledem na prohlášení a doporučení přijatá na deváté schůzi Parlamentního výboru pro stabilizaci a přidružení EU-Kosovo, která se konala ve dnech 3. a 4. listopadu 2022,
 - s ohledem na zprávu mise Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě v Kosovu o „Ochraně kulturního dědictví v Kosovu“ zveřejněnou v červenci 2022,
 - s ohledem na globální index vnímání korupce 2022, který zveřejnila organizace Transparency International dne 31. ledna 2023,
 - s ohledem na Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením,
 - s ohledem na společné prohlášení z druhého summitu předsedů Evropského parlamentu a parlamentů zemí západního Balkánu ze dne 28. června 2021, který svolal předseda Evropského parlamentu s předsedy parlamentů zemí západního Balkánu,
 - s ohledem na své doporučení ze dne 23. listopadu 2022 Radě, Komisi a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku týkajícím se nové strategie EU v oblasti rozšíření ⁽¹²⁾,
 - s ohledem na článek 54 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A9-0174/2023),
- A. vzhledem k tomu, že rozšíření bylo historicky nejúčinnějším nástrojem zahraniční politiky EU, jednou z nejúspěšnějších politik EU, která podněcuje a podporuje zásadní reformy, mimo jiné v oblasti právního státu, a geostrategickou investicí do dlouhodobého míru, stability a bezpečnosti na celém kontinentu;
- B. vzhledem k tomu, že jeho účinnost se v posledních letech značně snížila, a to v důsledku nesplnění slibů ze strany EU a v důsledku nedostatku skutečné politické vůle některých politických představitelů zemí zapojených do procesu rozšíření k prosazování zásadních reforem;
- C. vzhledem k tomu, že EU před 20 lety v Soluni, ale také nedávno na summitu v Tiraně přijala plný závazek k členství zemí „západobalkánské šestky“ a vyzvala k urychlení přístupového procesu; vzhledem k tomu, že nedostatečná důvěryhodnost politiky rozšíření EU v posledních několika letech vytvořila v regionu západního Balkánu živnou půdu pro zlovolné třetí subjekty, zejména Rusko a Čínu;
- D. vzhledem k tomu, že všechny země usilující o členství budou posuzovány podle vlastního pokroku a zásluh, pokud jde o plnění, provádění a dodržování souboru kritérií a společných evropských hodnot;

⁽⁸⁾ <https://rm.coe.int/1680a88e42>.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 362, 8.9.2021, s. 129.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 47, 7.2.2023, s. 118.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 251, 30.6.2022, s. 87.

⁽¹²⁾ Přijaté texty, P9_TA(2022)0406.

- E. vzhledem k tomu, že nová dynamika rozšíření, kterou vyvolaly žádosti zemí Východního partnerství o členství v EU, přiměla EU k urychlení dlouho odkládaných kroků vůči západnímu Balkánu tím, že rozhodla o zahájení přístupových rozhovorů se Severní Makedonií a Albánií a o udělení statusu kandidátské země Bosně a Hercegovině;
- F. vzhledem k tomu, že budoucnost západního Balkánu je v Evropské unii;
- G. vzhledem k tomu, že nedávný vývoj, zejména ruská útočná válka proti Ukrajině, ukázal, že nerozšiřování přináší obrovské strategické náklady a může ohrozit bezpečnost a stabilitu na našem kontinentu;
- H. vzhledem k tomu, že některé země v regionu západního Balkánu vykazují velkou zranitelnost, pokud jde o jejich destabilizaci, čehož dále využívají třetí země a k této destabilizaci již nyní dochází v mnoha zemích rozšíření; vzhledem k tomu, že stabilita, bezpečnost a demokratická odolnost západního Balkánu jsou neoddělitelně spjaté s vlastní bezpečností, stabilitou a demokratickou odolností EU;
- I. vzhledem k tomu, že čelní političtí představitelé ve všech členských státech i v zemích zapojených do procesu rozšíření musí prokázat svůj skutečný závazek k rozšíření konkrétními kroky a pokrokem, aby se zajistila jeho kontinuita, soudržnost, důvěryhodnost a dopad;
- J. vzhledem k tomu, že EU je největším poskytovatelem finanční podpory Kosovu, zejména z nástroje předvstupní pomoci, který od svého vzniku v roce 2007 poskytl více než 1,2 miliardy EUR;
- K. vzhledem k tomu, že Evropská unie je pro Kosovo největším dárce, obchodním partnerem a investorem; vzhledem k tomu, že EU podporuje odchodní Kosova, pokud jde o evropskou integraci, zejména prostřednictvím NPP III, hospodářského plánu pro západní Balkán a makrofinanční pomoci;

Závazek v souvislosti s přistoupením k EU

1. vítá žádost Kosova o členství v EU, která odráží setrvalou proevropskou orientaci jeho občanů, shodu drtivé většiny na začlenění do EU napříč stranami a jeho jasnou geopolitickou strategickou volbu; vyzývá členské státy, aby pověřily Komisi neprodleným představením dotazníku a vypracováním stanoviska k oprávněnosti žádosti této země; vyzývá evropské orgány, aby poskytovaly institucionální podporu reformám, které zlepšují každodenní život kosovských občanů;
2. vítá prohlášení o podpoře žádosti Kosova o členství v EU, které předložili vládní představitelé Česka, Estonska, Finska, Chorvatska, Itálie, Litvy, Německa, Nizozemska, Rakouska a Švédska;
3. hluboce oceňuje dlouho očekávanou dohodu o uvolnění vízového režimu pro občany Kosova, která má vstoupit v platnost nejpozději ke dni 1. ledna 2024; naléhavě vyzývá Komisi a Radu, aby zabránily dalším odkladům; opakuje, že Evropský parlament opakovaně vyzýval členské státy v Radě, aby přistoupily k jejímu přijetí, neboť Kosovo od roku 2018 splnilo všechna kritéria;
4. lituje, že tato krátkozraká blokáda v Radě, vedená vnitřními úvahami některých členských států, narušila důvěryhodnost politiky rozšíření, popřela její přístup založený na zásluhách, zvýšila pesimismus a negativní názory obyvatelstva na EU a perspektivu Kosova na přistoupení a snížila politický vliv EU na podporu reform v zemi, což snad nyní bude možné překonat; oceňuje úspěchy Kosova v boji proti korupci a organizovanému zločinu a v řízení migrace;
5. naléhavě vybízí členské státy, které dosud neuznaly Kosovo jako suverénní stát, zejména Španělsko, Slovensko, Kypr, Rumunsko a Řecko, aby tak neprodleně učinily, a tím umožnily pokrok na jeho evropské cestě na rovném základě s kandidátskými zeměmi; zdůrazňuje své znepokojení nad tím, že některé členské státy využívají institucionální nástroje ke ztížení pokroku v integraci v regionu, včetně Kosova;
6. připomíná svůj postoj, že nezávislost Kosovské republiky je nezvratná; vítá skutečnost, že Izrael uznal Kosovo dne 4. září 2020; vybízí země, které neuznaly Kosovo jako nezávislý stát a nenávazaly s ním až dosud diplomatické vztahy, aby tak učinily;

7. vítá dosud nejdelší období politické stability po volbách v roce 2021 a vybízí Kosovo, aby vyvinulo další úsilí o řešení výzev na své evropské cestě; zdůrazňuje skutečnost, že tempo procesu přistoupení bude záviset na pokroku v oblasti právního státu a základních práv a na normalizaci vztahů se Srbskem na základě vzájemného uznání;
8. vítá pokračující sblížení Kosova se zahraniční a bezpečnostní politikou EU, zejména jeho důrazné odsouzení útočné války Ruska proti Ukrajině i provádění omezujících opatření EU vůči Rusku a Bělorusku, čímž potvrzuje svůj silný a setrvalý závazek k integraci do EU a pevně zakotvuje zemi v transatlantické alianci jako spolehlivého a cenného partnera;
9. oceňuje Kosovo za pozastavení vízového režimu pro ukrajinské občany a za jeho ochotu přijmout ukrajinské a afghánské uprchlíky, kteří utíkají před válkou, a za provádění zvláštního programu pro novináře z těchto zemí;
10. znovu vyjadřuje svou plnou podporu pro žádost Kosova o členství v Radě Evropy, plán této země připojit se k programu NATO Partnerství pro mír a jeho žádosti o členství v dalších mezinárodních organizacích, jako je INTERPOL; vyzývá organizace a členské státy, aby nevytvářely žádné překážky a příslušné žádosti Kosova aktivně podporovaly; opakuje, že cesta euroatlantické integrace je cestou stability, která zaručí pokrok a bezpečnost Kosova v budoucnosti;
11. lituje, že Kosovo je v současnosti jedinou evropskou demokracií, která dosud není členem Rady Evropy; vyzývá mezinárodní společenství, aby vyvinulo tlak na Srbsko, aby se zdrželo pokusů izolovat sousední zemi Kosovo od mezinárodní scény tím, že provede kampaň proti jeho uznání nebo ho vyloučí z mezinárodních organizací; vyzývá Srbsko, aby přestalo blokovat žádosti Kosova o členství v Radě Evropy a jiných mezinárodních organizacích, což by jinak bylo v rozporu s dohodou mezi Kosovem a Srbskem o normalizaci vztahů z roku 2013; konstatuje, že členství Kosova v Radě Evropy by kosovským Srbům prospělo, neboť by jim umožnilo podávat stížnosti na dodržování lidských práv v Kosovu Evropskému soudu pro lidská práva;
12. vřele vítá rozhodnutí Výboru ministrů Rady Evropy přijmout žádost Kosova o členství a postoupit ji Parlamentnímu shromáždění; vyjadřuje hluboké politování nad tím, že Srbsko hlasovalo proti tomuto rozhodnutí v rozporu s dohodou z Ochridu ze dne 18. března 2023;

Demokracie a právní stát

13. oceňuje pokrok Kosova při posilování demokracie a právního státu a zintenzivnění jeho legislativní činnosti v oblasti reforem souvisejících s EU; konstatuje, že Kosovo provedlo významný počet reforem, ale opakuje, že provádění je klíčem k úspěchu těchto reforem a k udržitelnému pokroku; vyzývá vládu, aby využila stabilní většinu v parlamentu a pokračovala v činnosti na provádění nezbytných reforem;
14. vítá pokrok, jehož bylo dosaženo při provádění priorit evropského programu reforem II; oceňuje úsilí o posílení institucionálních kapacit pro provádění, monitorování a podávání zpráv o reformách souvisejících s EU; vyzývá Komisi a úřad EU v Kosovu, aby zintenzivnily své úsilí o větší zviditelnění a o propagaci smyslu, úsilí a přínosů užšího partnerství mezi EU a Kosovem;
15. vítá, že Kosovo si v roce 2022 již podruhé za sebou polepšilo v žebříčku indexu právního státu organizace World Justice Project; konstatuje, že po značném zlepšení patří Kosovo mezi nejdemokratičtější země v regionu západního Balkánu;
16. konstatuje, že Kosovo je v závěrečné fázi dokončování nové národní rozvojové strategie do roku 2030; a vítá skutečnost, že národní rozvojová strategie se vytváří prostřednictvím velmi inkluzivního procesu, do něhož je zapojena široká škála zúčastněných stran z řad občanské společnosti, podnikatelské komunity a rozvojových partnerů; konstatuje, že pokroku v oblasti vnitřních věcí bylo dosaženo přijetím migrační strategie a koncepčního dokumentu o cizincích;

17. vítá přijetí významných protikorupčních právních předpisů, včetně zákona o agentuře pro předcházení korupci, zákona o majetkových příznáních a oficiálních darech, nového trestního řádu, zákona o disciplinární odpovědnosti soudců a státních zástupců a zákona o financování politických subjektů, a vyzývá k důslednému provádění těchto zákonů; zdůrazňuje, že je třeba pokračovat v úsilí o aktivnější vyšetřování, pravomocná soudní rozhodnutí a konečné konfiskace majetku a že k účinnému řešení korupce na vysoké úrovni je nezbytná silná politická vůle;

18. oceňuje skutečnost, že podle zprávy o globálním indexu vnímání korupce za rok 2022 Kosovo pokračuje ve zlepšování svého postavení a patří mezi přední země v regionu; poukazuje na to, že boj proti korupci je ku prospěchu všem občanům;

19. opakuje své znepokojení nad kosovským soudnictvím, které je i nadále neefektivní a náchylné k nepatřičným zásahům; vybízí kosovské orgány, aby zlepšily provádění stávajících nástrojů k zajištění nezávislosti, efektivity a integrity soudního systému, jakož i k posílení jeho standardů; bere na vědomí závazek vlády, že se bude v úzké spolupráci s EU řídit stanoviskem Benátské komise ke koncepčnímu dokumentu o prověřování soudců a státních zástupců;

20. vítá zahájení a průběžné provádění strategie Kosova pro právní stát na období 2021–2026 a souvisejícího akčního plánu, jejichž cílem je posílit nezávislost, nestrannost, bezúhonnost, odpovědnost, jakož i celkovou kapacitu soudnictví a státních zástupců se zvláštním zaměřením na boj proti korupci a organizované trestné činnosti;

21. vyjadřuje své znepokojení nad tím, že v dubnu loňského roku skončil mandát nejvyššího státního zástupce, a lituje, že nebyl jmenován nový, přestože Rada státních zástupců navrhla nového kandidáta; naléhavě vyzývá kosovského prezidenta, aby rozhodl o navrhovaném kandidátovi, protože neobsazení této pozice je jedním z faktorů podkopávajících výsledky v rámci boje proti korupci a organizované trestné činnosti; bere na vědomí kroky, které byly podniknuty za účelem reformy legislativního rámce, jímž se řídí systém státního zastupitelství, a to změnou zákona o Radě státních zástupců Kosova;

22. naléhavě vyzývá vládu, aby zintenzivnila své úsilí o vytvoření profesionální, odpolitizované veřejné služby zaměřené na občany a s rozmanitým složením, v jejímž rámci bude obsazování míst probíhat na základě transparentního a na zásluhách založeného procesu; lituje bojkotu soudních institucí, který podporují srbské nacionalistické politické strany na severu Kosova;

23. lituje, že nově přijatý zákon o státních úřednících a zákon o platech nezohlednil připomínky mezinárodních odborníků, čímž se státní služba může stát náchylnou k politizaci; bere na vědomí přijetí nové, integrované strategie veřejné správy a strategie řízení veřejných financí; a připomíná vládě, že klíčem k úspěšnému provádění reform je dostatečně personálně vybavená a funkční veřejná správa, která důvěryhodně spolupracuje s politickou úrovní;

24. vítá schválení zákona o obchodním soudu a jeho ustavení, což přispěje k příznivému podnikatelskému prostředí a přiláká investice; opakuje, že Kosovo má potenciál rozvíjet vzkvétající technologické odvětví, protože má mladé obyvatelstvo a vysokou míru inovací;

25. konstatuje, že je třeba zajistit konstruktivní parlamentní spolupráci mezi většinou a opozicí; vyjadřuje politování nad tím, že na legislativní činnost měla negativní vliv polarizovaná politická atmosféra a obtíže s dosahováním usnášedischopnosti; vyzývá příslušné zúčastněné strany, aby zlepšily řízení legislativního programu, a naléhavě vyzývá příslušníky opozice, aby ukončili praxi neúčasti na zasedáních a zdržování se hlasování, která brání v přijímání právních předpisů; vybízí vládnoucí většinu i opozici k dalšímu úsilí o posílení úlohy parlamentu jako fóra pro konstruktivní politický dialog a budování konsenzu, zejména pokud jde o program reform EU;

26. vyzývá Kosovo, aby se zabývalo zbývajícími nedostatky volebního procesu a provedlo související doporučení volebních pozorovatelských misí EU; vítá vytvoření vícestranného výboru ad hoc, který bude pracovat na těchto reformách, a vyzývá ke zvýšenému úsilí o naplnění všech dlouhodobých doporučení;

27. vítá vyšší počet úspěšných operací zaměřených proti organizované trestné činnosti, přičemž tyto operace zahrnovaly mezinárodní a přeshraniční spolupráci, avšak s politováním konstatuje, že při vyšetřování a stíhání těchto případů bylo dosaženo jen omezeného pokroku; je znepokojen obtížnou situací v boji proti organizované trestné činnosti na severu Kosova, kde nadále působí zločinecké gangy Milana Radoičiće a Zvonka Veselinoviće s úzkými vazbami na srbskou vládnoucí stranu Srbská strana pokroku, což negativně ovlivňuje životy a vyhlídky kosovských občanů v severních obcích do budoucna;

28. je hluboce znepokojen nedostatky ve vyšetřování a stíhání vraždy vůdců opozice kosovských Srbů Olivera Ivanoviće a Dimitrije Janičijević v Mitrovici; naléhavě vyzývá kosovské orgány, aby v těchto případech zvýšily úsilí a rozkryly politické pozadí těchto vražd;

29. je znepokojen skutečností, že stále nebyl vykonán rozsudek Ústavního soudu Kosova z roku 2016 týkající se kláštera Visoki Dečani; opakuje svou výzvu vládě, aby v souladu se svým závazkem k právnímu státu a respektování nezávislého soudnictví urychleně tento rozsudek vykonala; v této souvislosti vyjadřuje politování nad pokračujícími pokusy o výstavbu mezinárodní silnice přes zvláštní ochranné pásmo kláštera Visoki Dečani, které vyvolávají vážné problémy z hlediska ochrany a zachování kulturního dědictví a životního prostředí, a vyzývá místní a celostátní orgány, aby plán výstavby silnice definitivně ukončili;

30. je znepokojen rostoucími zahraničními zásahy v podobě dezinformačních a misinformačních kampaní, které organizuje několik aktérů, zejména Rusko a Čína; vítá práci na návrhu zákona o kybernetické bezpečnosti, včetně plánů na zřízení Státního úřadu pro kybernetickou bezpečnost; vyzývá Kosovo a EU k posílení spolupráce s cílem posílit demokratickou odolnost a komplexně bojovat proti dezinformačním kampaním a hybridním hrozbám, jejichž cílem je destabilizovat zemi a podkopat její evropskou perspektivu, včetně oblasti kybernetické bezpečnosti, ochrany kritické infrastruktury a potravinového zabezpečení a energetické bezpečnosti;

31. vyzývá EU a země západního Balkánu, aby vytvořily rámec pro účinnou spolupráci mezi Úřadem evropského veřejného žalobce (EPPO) a přístupujícími zeměmi; vybízí země západního Balkánu, aby urychleně uzavřely dvoustranná pracovní ujednání s Úřadem evropského veřejného žalobce s cílem usnadnit úzkou spolupráci a trestní stíhání v případech zneužívání finančních prostředků EU, a to i vysláním národních styčných úředníků do Úřadu evropského veřejného žalobce;

32. vítá závazek zemí západního Balkánu v boji proti nedovolenému obchodování s ručními palnými a lehkými zbraněmi a současně vyjadřuje své znepokojení ohledně počtu těchto zbraní v držení kosovských občanů; vyzývá kosovské orgány, aby dostály svému závazku provádět regionální plán pro udržitelné řešení nelegálního držení ručních palných a lehkých zbraní, jejich zneužívání a nedovoleného obchodování s nimi;

Základní svobody a lidská práva

33. konstatuje, že Kosovo má nezbytné institucionální uspořádání pro prosazování a ochranu lidských práv; zdůrazňuje však, že Kosovo musí projevit větší odhodlání v oblasti upřednostňování lidských práv a zajištění odpovědnosti a přiměřených sankcí za jejich porušování a zneužívání, a to prostřednictvím zlepšení provádění příslušných právních předpisů;

34. vítá živé a pluralitní mediální prostředí Kosova, vyjadřuje však politování nad urážlivými prohlášeními a očeňujícími kampaněmi, často vedenými politickými skupinami a zaměřenými na investigativní novináře; je obzvláště znepokojen nedostatkem svobody projevu na severu Kosova, včetně autocenzury; důrazně odsuzuje nedávné útoky na novináře v severokosovských obcích a vyzývá policii a mezinárodní bezpečnostní síly v Kosovu, aby novinářům poskytly lepší ochranu, a zajistily tak právo na informace na severu země;

35. opakuje svou výzvu k zavedení účinných opatření k zaručení finanční udržitelnosti a nezávislosti sdělovacích prostředků, aby byl odstraněn politický vliv a bylo posíleno jejich postavení při službě veřejnému zájmu a plnění jejich důležitých demokratických rolí a povinností; vyzývá k větší transparentnosti a spolehlivému informování ohledně vlastnictví sdělovacích prostředků s cílem posílit nezávislost a pluralitu sdělovacích prostředků;

36. vyzývá vládu, aby posílila svou spolupráci s občanskou společností v souvislosti s rozhodováním a aby více využívala Radu vlády pro spolupráci s občanskou společností k budování vztahů spolupráce a skutečnému zapojení občanské společnosti do transparentního legislativního procesu od rané fáze; zdůrazňuje, že je důležité zvýšit odpovědnost a transparentnost, pokud jde o veřejné financování organizací občanské společnosti; zdůrazňuje, že občanská společnost má zásadní význam pro podporu demokracie a pluralismu a pro dobrou správu věcí veřejných a sociální pokrok;

37. důrazně odsuzuje rostoucí počet případů strategických žalob proti účasti veřejnosti (SLAPP) v zemích západního Balkánu, včetně některých iniciovaných společnostmi EU, neboť představují vážnou hrozbu pro demokracii a základní práva, jako je svoboda projevu a informací, protože novinářům a aktivistům může být zabráněno v tom, aby se vyjadřovali k otázkám veřejného zájmu, nebo mohou být za taková vyjádření postihováni, což má následně odrazující účinek na všechny skutečné nebo potenciální kritické hlasy; vyzývá Kosovo, aby přijalo vhodná opatření, jako je umožnění včasného zamítnutí takových žalob, zvyšování povědomí soudců a státních zástupců, zavedení opatření k postihu zneužití, zejména prostřednictvím náhrady nákladů řízení, a také poskytnutí praktické podpory osobám takto žalovaným, a vyzývá mezinárodní partnery Kosova, aby Kosovo v tomto úsilí podpořili;

38. je hluboce znepokojen dlouhodobou beztrestností za vraždy a zmizení sedmi srbských a šesti kosovsko-albánských novinářů v Kosovu v letech 1998–2005, jmenovitě Afrima Maliqiho, Aleksandara Simoviće, Bardhyla Ajetiho, Bekima Kastratiho, Đura Slavuje, Envera Maloku, Shefkiho Popovy, Chemajla Mustafy, Ljubomira Kneževića, Marjana Melonaših, Mila Buljeviće, Momira Stokući a Ranka Pereniće; vyzývá kosovské orgány, aby usilovaly o jejich rychlé vyřešení, neboť všechny případy útoků na novináře a případy vražd a zmizení z minulosti je třeba účinně vyšetřit a pachatele postavit před soud;

39. odsuzuje množství případů vražd žen a genderově podmíněného a sexuálního násilí, včetně násilí páchaného na nezletilých osobách; vyzývá policii, soudy a vládu, aby zintenzivnily své úsilí v boji proti domácímu násilí a násilí páchanému na základě pohlaví a aby zlepšily zavedená ochranná a preventivní opatření, mimo jiné zvýšením počtu zástupců orgánů činných v trestním řízení a soudců, kteří zohledňují genderovou rovnost, udržitelnou veřejnou podporou přístřešků pro ženy a právní pomoci obětem; vyzývá k účinnému provádění národní strategie proti domácímu a genderově podmíněnému násilí a vyzývá vládu, aby neprodleně přijala zákon o prevenci a ochraně před domácím násilím, násilím na ženách a genderově podmíněným násilím;

40. oceňuje, že vláda schválila návrh zákona, kterým se mění a doplňuje trestní zákoník a který zavádí přísnější tresty za domácí násilí, sexuální obtěžování a znásilnění, včetně kriminalizace testování panenství, které je považováno za porušení lidských práv; vybízí Kosovské shromáždění k jeho urychlenému přijetí a vyzývá k jeho rychlému provádění;

41. vyzývá vládu Kosova a nedávno zřízenou Radu pro demokracii a lidská práva, aby zvýšily své úsilí v boji proti diskriminaci na základě pohlaví a genderu a zlepšily lidské a správní kapacity s cílem zlepšit provádění zákona o rovnosti žen a mužů; zdůrazňuje význam vzdělávání v boji proti diskriminaci na základě pohlaví; zdůrazňuje, že je třeba, aby příslušné zúčastněné strany přijaly konkrétní opatření za účelem dosažení začlenění hlediska rovnosti žen a mužů do všech politik a opatření, jakož i k podpoře a prosazování rovnosti žen a mužů a provádění požadavků Istanbulské úmluvy;

42. odsuzuje případy diskriminace a verbálních projevů nenávisti vůči etnickým menšinám, osobám LGBTIQ+, uprchlíkům a vysídleným osobám; vyjadřuje politování nad nedostatečným uplatňováním právní ochrany osob LGBTIQ+ a opakuje svou výzvu k zintenzivnění úsilí o zajištění rovných příležitostí pro menšiny;

43. uznává, že kosovská ústava je jedna z nejprogresivnějších, pokud jde o práva menšin; v této souvislosti s politováním konstatuje, že dosud nebyla projednána petice, kterou podepsalo téměř 500 lidí, kteří se historicky sami označují za Bulhary, jež byla zaregistrována v kosovském parlamentu v lednu 2023, a doporučuje, aby tato práva byla zakotvena v právních předpisech a zajištěna v praxi; vyzývá Kosovo, aby zintenzivnilo své úsilí o to, aby menšinovým skupinám zajistilo rovné příležitosti a odpovídající zastoupení v politickém a kulturním životě, ve veřejných sdělovacích prostředcích, ve veřejné správě a v soudnictví;

44. vyzývá vládu Kosova, aby se více angažovala v ochraně a podpoře kulturního dědictví a aby přijala zákon o kulturním dědictví a zákon o náboženské svobodě; vybízí úřady, aby obnovily vztahy se srbskou pravoslavnou církví s cílem nalézt udržitelná řešení pro ochranu a zachování památek;

45. lituje, že přetrvává mnoho překážek pro návrat osob násilně vysídlených během konfliktu; zdůrazňuje, že pro vytvoření vhodných podmínek pro udržitelný návrat, včetně lepší bezpečnosti a plného přístupu navrátilivších se osob k sociálním a ekonomickým právům, je zásadní politická vůle a udržitelné financování; odsuzuje časté útoky na navrátilivší se osoby z řad kosovských Srbů; vyzývá vládu Kosova, aby zajistila, že vysídleným osobám budou přiznána jejich vlastnická práva, přístup k dokladům a občanství a také používání srbstiny ve veřejné správě;

46. vítá přijetí strategie pro prosazování práv romských a aškalických komunit na období 2022–2026 a jejího akčního plánu na období 2022–2024; opakuje svou výzvu k většímu začleňování menšinových komunit, včetně Romů, Aškalů, Egypťanů, Bosňáků, Turků a Goranů, a k zajištění, aby měli rovné příležitosti ve společenském a veřejném životě; zdůrazňuje význam provádění této strategie, včetně vyčlenění odpovídajících rozpočtových prostředků;

47. znovu vyzývá příslušné orgány, aby pokračovaly v práci na občanském zákoníku, který bude v souladu s ústavou, *acquis* EU, evropskými normami a mezinárodními zvyklostmi, a aby zajistily jeho neprodlené přijetí; zdůrazňuje význam zajištění práv všech lidí v Kosovu, včetně stejnopohlavních sňatků, v občanském zákoníku s cílem zaručit dodržování ústavních práv a příležitostí pro LGBTIQ+ komunitu;

48. vyzývá vládu k podpoře pochodu Prishtina Pride v roce 2023; naléhavě vyzývá vládu, aby zajistila, aby se s LGBTIQ+ osobami zacházelo stejně jako s jinými občany a aby mohly plně požívat svých práv;

49. vyjadřuje politování nad skutečností, že osoby se zdravotním postižením patří v Kosovu stále mezi nejvíce diskriminované; zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby osoby se zdravotním postižením měly ke vzdělání, zdravotnickým službám, veřejným budovám a dopravě rovný přístup; vyzývá Kosovo, aby odstranilo nedostatky v harmonizaci právních předpisů a politik s příslušnými úmluvami OSN a *acquis* EU v oblasti práv osob se zdravotním postižením;

50. vítá zahájení procesu změny ústavy za účelem začlenění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením a vývoj v oblasti návrhu zákona o posuzování a uznávání postavení osob se zdravotním postižením a o dávkách a službách pro tyto osoby; oceňuje navýšení zaměstnanosti lidí se zdravotním postižením, kterého vláda dosáhla prostřednictvím svých balíčků na podporu hospodářského oživení;

51. je znepokojen, že děti se zdravotním postižením nemají řádný přístup ke vzdělávacím zařízením ani k potřebné pomoci; znovu vyzývá Kosovo, aby lépe integrovalo děti se zdravotním postižením do vzdělávacích zařízení a zvýšilo podporu pro zlepšení sociálních a zdravotních služeb pro tyto děti;

Usmíření a dobré sousedské vztahy

52. bere na vědomí zapojení Kosova do řady iniciativ v oblasti regionální spolupráce, jako je Energetické společenství, Dopravní společenství, Proces spolupráce zemí jihovýchodní Evropy (SEECP) a Rada pro regionální spolupráci;

53. vybízí Kosovo, aby zintenzivnilo své úsilí o usmíření a hledalo řešení sporů z minulosti, mimo jiné tím, že přijme komplexní národní strategii pro vypořádání se s minulostí, přičemž zdůrazňuje klíčovou roli, kterou v této oblasti hrají organizace občanské společnosti v Kosovu a jejich příspěvek k přípravě strategie pro přechodné soudnictví; vyzývá ke zintenzivnění úsilí a k řešení problematiky pohřešovaných osob a k tomu, aby tato témata byla rovněž projednávána v rámci dialogu mezi Bělehradem a Prištinou; vyjadřuje hlubokou soustrast rodinám pohřešovaných osob a naléhavě vyzývá vládu, aby věnovala zvláštní pozornost jejich informování a citlivé komunikaci;

54. oceňuje, že první návrh zákona, který upravuje činnost nového institutu pro zločiny spáchané během války v Kosovu, zahrnuje zločiny spáchané v období do 31. prosince 2000 a související s válkou; vyzývá parlament, aby přijal zákon s tímto navrženým časovým rozvrhem a zavedl povinnost dokumentovat tyto trestné činy; vyzývá vládu, aby překonala nesoulad mezi zákony týkajícími se války a zajistila použitelnost tohoto časového rozvrhu ve všech případech; je hluboce znepokojen stávajícími nedostatky ve vyšetřování, stíhání a souzení válečných zločinů v Kosovu; naléhavě vyzývá Kosovo, aby navýšilo zdroje pro zvláštní jednotku v rámci Úřadu speciální prokuratury a zvýšilo počet státních zástupců zabývajících se válečnými zločiny, což je nezbytný krok k zajištění toho, aby pachatelé zločinů spáchaných během války v Kosovu byli postaveni před soud a aby se obětem a jejich rodinám dostalo zaslouženého zadostiučinění a spravedlnosti;

55. lituje skutečnosti, že iniciativy zaměřené na zapojení srbské komunity do politických, sociálních a hospodářských struktur Kosova jsou i nadále velmi omezené; vítá však, že vláda v posledním roce zintenzivnila dialog s kosovskosrbskými občany; znovu vyzývá k výraznému zlepšení vnitřního dialogu a skutečné a přímé spolupráci s nezávislými organizacemi občanské společnosti kosovských Srbů, zejména na severu, s cílem budovat důvěru, usnadnit každodenní život kosovských Srbů a úspěšně je integrovat; naléhavě vyzývá kosovské orgány, aby zajistily kvalitní překlady úředních dokumentů a zákonů do srbstiny;

56. vyzývá kosovskou vládu a zástupce kosovských Srbů, aby se ještě více zavázali ke skutečnému dialogu s cílem zvýšit vzájemnou důvěru, překonat rozpory mezi komunitami a podpořit mezilidské kontakty mezi nimi; vyzývá Srbsko a Kosovo, aby dodržovaly své závazky vyplývající z dialogu, a zástupce kosovských Srbů, aby se vrátili se do kosovských institucí a aby dále nestupňovali lokální napětí; znovu potvrzuje, že usmíření a začlenění srbské komunity v Kosovu má zásadní význam pro zajištění stability země a pro pokrok v normalizaci vztahů mezi Prištinou a Bělehradem;

57. vyzývá vládu Kosova, aby jednala s maximální citlivostí a plně respektovala zásady právního státu, a to i pokud jde o vyvlastňování půdy na severu země, kde mají Srbové většinu, pro projekty veřejného zájmu, a aby poskytla lhůtu pro veřejné konzultace a možnost občanům vyjádřit nesouhlas s rozhodnutím o vyvlastnění předtím, než rozhodnutí nabyde právní moci;

58. opakuje svou plnou podporu zvláštnímu zástupci EU pro dialog mezi Bělehradem a Prištinou, Miroslavu Lajčákovi; vyzývá Kosovo a Srbsko, aby se do tohoto dialogu zapojily v dobré víře a v duchu kompromisu s cílem neprodleně dosáhnout komplexní, právně závazné dohody o normalizaci svých vztahů založené na vzájemném uznání v souladu s mezinárodním právem; vyzývá k plnému a včasnému provedení všech příslušných dohod, a to v dobré víře, včetně zřízení sdružení/společenství obcí se srbskou většinou; je přesvědčen, že konečné a komplexní řešení zlepší spolupráci, stabilitu a prosperitu v širším regionu;

59. vyzývá obě strany, aby prokázaly vůdcovské schopnosti a byly připraveny přijmout nezbytná rozhodnutí, která povedou k pokroku v dialogu a usmíření mezi jejich společnostmi; zdůrazňuje, že v současném geopolitickém prostředí je ještě naléhavější překonat dědictví minulosti a zahájit smysluplná jednání;

60. znovu potvrzuje, že normalizace vztahů mezi Kosovem a Srbskem na základě vzájemného uznání je nezbytná pro zajištění evropské budoucnosti obou zemí; vyzývá obě strany, aby se vyhnuly štvavé rétorice a zvýšily úsilí o nalezení vzájemně přijatelných a vyjednaných řešení v souladu se zásadami a hodnotami EU;

61. bere na vědomí pozitivní signály o deeskalaci napětí na obou stranách; vítá pozitivní kroky k přijetí návrhu EU, který je dobrým základem pro další normalizaci vztahů mezi Srbskem a Kosovem; vyzývá Srbsko, aby podepsalo dohodu, která již byla ústně schválena, a obě strany, aby ji provedly; naléhavě vyzývá obě strany, aby tento návrh přijaly a vyvinuly veškeré úsilí k tomu, aby bylo konečně dosaženo udržitelného dlouhodobého řešení; opakuje svou výzvu ke zlepšení kvality dialogu prostřednictvím zapojení všech odvětví společnosti a účasti žen, jakož i prostřednictvím větší transparentnosti vůči veřejnosti a smysluplného zapojení občanské společnosti;

62. zdůrazňuje, že je naléhavě zapotřebí posílení dialogu mezi Bělehradem a Prištinou, a vyzývá EU, aby nabídla účinnější mediaci mezi stranami s cílem překonat současnou patovou situaci; vyzývá aktéry z EU a USA, aby podpořili kosovské orgány při práci na zřízení sdružení/společenství obcí se srbskou většinou, které musí být v souladu s kosovskou ústavou;

63. vítá pevný závazek kosovské vlády konstruktivně přispět k vytvoření nezbytných podmínek pro produktivní dialog, který povede ke komplexní dohodě o normalizaci vztahů se Srbskem; odsuzuje eskalační kroky aktérů podporovaných Srbskem, včetně nelegitimních blokád, násilných útoků a hrozby vojenskou operací; lituje, že Srbsko obnovilo kampaň za odnětí uznání Kosova;

64. konstatuje, že místní volby, které se konaly dne 23. dubna 2023 v severokosovských obcích, byly v souladu s kosovským právním rámcem; vyjadřuje hluboké politování nad tím, že hlavní politická strana na severu Kosova, Srbská listina (Srpska Lista), se odmítla voleb zúčastnit; vyjadřuje politování nad tímto bojkotem, který zorganizoval Bělehrad, nad zastrahováním srbských opozičních politiků a nad politováníhodnou rétorikou nejvyšších úřadů, která je namířena proti představitelům Kosova;

65. oceňuje práci Mise Evropské unie v Kosovu na podporu právního státu (EULEX) a její úlohu při budování a zachování nezávislých institucí právního státu a stabilního Kosova žijícího v míru; připomíná význam mise pro pokračující rozvoj kosovských bezpečnostních sil prostřednictvím poskytování poradenství, výcviku a budování kapacit s cílem zvýšit jejich účinnost, udržitelnost, mnohonárodnostní charakter a odpovědnost, a to bez politického vměšování a plně v souladu s mezinárodními standardy v oblasti lidských práv a evropskými osvědčenými postupy; důrazně vyzývá příslušné orgány ke zvážení, zda mise EULEX bude na severu Kosova působit jako první bezpečnostní složka, včetně policejních sil, pokud kosovské policejní síly nemají na severu Kosova dostatek personálu; vítá nedávné vyslání dalších

jednotek na posílení zformované policejní jednotky mise EULEX (FPU) a vyzývá EU a její členské státy, aby ještě více posílily jednotky EULEX nasazené v terénu, zejména na severu; oceňuje pravidelně zveřejňované monitorovací a hodnotící zprávy mise EULEX, které zajišťují transparentnost její práce a podporují informovanou veřejnou diskusi o konkrétních právních prostředcích ke zlepšení odpovědnosti a účinnějšímu výkonu spravedlnosti;

66. odsuzuje veškeré kroky, které ohrožují stabilitu a proces usmíření, včetně nedávného napětí na severu Kosova; je hluboce znepokojen nepřijatelným zastřelením bratrů Stojanovićových na pravoslavný Štědrý den ve Štrpcích; odsuzuje útoky na kanceláře obecní volební komise a na motorizovanou hlídku EULEX na severu Kosova a svévolné zadržení politika Rady Trajkoviće kosovkosrbské národnosti na hraničním přechodu Merdare v prosinci 2022; vyzývá k rychlému, transparentnímu a důkladnému vyšetření všech těchto incidentů a k vyvození odpovědnosti všech pachatelů; vítá rozhodnutí kosovského prezidenta odložit mimořádné volby starostů a obecních zastupitelstev čtyř severních obcí v současné napjaté situaci; připomíná společnou odpovědnost za mír a právní stát pro všechny obyvatele Kosova;

67. je hluboce znepokojen tím, že stále hrozí potenciální eskalace násilí a že tuto hrozbu dále zhoršuje institucionální a bezpečnostní vakuum; v této souvislosti odsuzuje zapálení vozidel kosovských Srbů v severních obcích, vyslání zvláštních sil a vztyčení barikád; vyzývá všechny strany, včetně vlád Kosova a Srbska, jakož i místní komunity, aby usilovaly o udržitelné řešení, a důrazně odmítá jakékoli pokusy o narušení územní svrchovanosti, celistvosti a bezpečnosti Kosova; opakuje, že je třeba urychleně vrátit kosovské Srby do institucí, a zároveň vyzývá vládu, aby výrazně zvýšila úsilí o jejich opětovné začlenění; vyjadřuje své znepokojení nad soustavnou srbskou propagandou uvádějící, že Srbům v Kosovu hrozí nebezpečí;

68. odsuzuje ruské pokusy o ovlivňování západního Balkánu prostřednictvím využívání kulturních, etnických a náboženských rozporů a o destabilizaci prodemokratických sil; vyjadřuje znepokojení nad hybridními hrozbami, včetně přítomnosti ruské Wagnerovy skupiny v Srbsku; naléhavě vyzývá kosovské orgány, aby vyšetřily údajnou přítomnost ruských žoldnérů z Wagnerovy skupiny na severu Kosova; v této souvislosti vyjadřuje vážné znepokojení nad graffiti ruské Wagnerovy skupiny, které se objevily na veřejných prostranstvích v severních oblastech Kosovské Mitrovice a Zvečanu;

69. vyzývá k otevření a zveřejnění všech válečných archivů; opakuje svou výzvu, aby byly zpřístupněny archivy bývalé Jugoslávie a umožněn zejména přístup ke spisům bývalé jugoslávské zpravodajské služby (UDBA) a kontrarozvědky jugoslávské lidové armády (KOS) a aby byly dotyčné spisy vráceny příslušným vládám, pokud o to požádají;

70. vítá nedávné dohody v rámci berlínského procesu o volném pohybu s průkazy totožnosti, o uznávání vysokoškolského vzdělání a o uznávání odborné kvalifikace lékařů, zubních lékařů a architektů; vyzývá k jejich rychlému provádění;

71. zdůrazňuje, že je třeba posílit a nalézt synergie mezi iniciativami EU pro tento region, jako je strategie EU pro jadransko-jónský region (EUSAIR), a dalšími dvoustrannými nebo mnohostrannými iniciativami, jako jsou Jadransko-jónská iniciativa (AII), Středoevropská iniciativa (CEI) a berlínský proces;

72. potvrzuje svoji podporu iniciativy na zřízení regionální komise pro hledání pravdy o válečných zločinech a dalším závažném porušování lidských práv spáchaném v bývalé Jugoslávii (RECOM); zdůrazňuje význam činnosti, kterou vykonává Regionální úřad pro spolupráci mládeže (RYCO), a vítá aktivní účast Kosova; opakuje, že je třeba oslovit zejména mladé lidi ze severních obcí a začlenit je do sociálně-ekonomických struktur země;

Sociálně-ekonomické reformy

73. oceňuje kulturní iniciativy a iniciativy mladých lidí, jako je každoroční přeshraniční umělecký festival Mirëdita Dobar Dan, který podporuje spolupráci mezi umělci a aktivisty z Kosova a Srbska; vybízí kosovské a srbské orgány, a to i na místní úrovni, aby tyto pozitivní iniciativy dále rozvíjely a aby využívaly kulturní dědictví jako prostředek ke sblížení různých komunit; v této souvislosti oceňuje spolupráci mezi obcí a starostou města Peja/Peć a komunitou Goraždevac jako inspirativní příklad mírových vztahů mezi kosovskými Srby a Albánci;

74. vítá pokračující práci organizací občanské společnosti, které sdružují mladé lidi, aktivisty, mladé politické vůdce, novináře a další a které připravují půdu pro dlouhodobé usmíření a lepší vzájemné porozumění mezi oběma společnostmi; vyzývá vlády Kosova i Srbska, aby více investovaly do jazykových kurzů a překladů kulturního obsahu, který by více sblížil srbskou a albánskou komunitu;

75. znovu opakuje, že je nezbytné provést strukturální reformy s cílem posílit konkurenceschopnost a zajistit inkluzivní a udržitelný hospodářský růst; vítá pokrok, jehož bylo dosaženo v boji proti neformální ekonomice; je však stále znepokojen tím, že soukromý sektor nadále brzdí rozšířená šedá ekonomika, vysoká míra korupce a celkově slabý právní stát; vyzývá k provedení nově přijatých protikorupčních právních předpisů a vyzývá Kosovo, aby se více sladilo s *acquis* jednotného trhu EU;

76. vítá skutečnost, že i v roce 2022 kosovské hospodářství vykázalo růst, a oceňuje pokrok, kterého bylo dosaženo v oblastech klíčového významu pro hospodářský rozvoj, jako je konkurenceschopnost, podnikatelské prostředí, podpora MSP a vnitřní trh, jakož i reformy zákona o inspekcích, změna zákona o ochraně hospodářské soutěže a program ochrany spotřebitelů na období 2021–2025; vítá politickou podporu s cílem zmírnit dopady pandemie a vysokých cen energií na nejvíce postižené domácnosti a podniky;

77. vyjadřuje znepokojení nad nízkým zapojením mladých lidí, žen a etnických menšin do trhu práce; vybízí Kosovo, aby upřednostnilo snižování nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi a zlepšilo dostupnost, i cenovou, předškolního vzdělávání a péče a řešilo nedostatky v politice v oblasti mateřské a rodičovské dovolené;

78. vítá nedávnou iniciativu vlády, poskytnout stipendia speciálně pro ženy, které chtějí studovat v oblasti STEM (přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematika); zdůrazňuje význam účasti mladých lidí na trhu práce pro hospodářský rozvoj a celkovou sociální soudržnost; vyzdvihuje potenciál Kosova, pokud jde o dovednosti v oblasti digitalizace a IKT, zejména mezi jeho mladým obyvatelstvem;

79. vyjadřuje politování nad nedostatečným pokrokem ve zlepšování kvality vzdělávání; vyzývá příslušné zúčastněné strany, aby do navrhování a provádění opatření na podporu zaměstnanosti a vzdělávání zapojily osoby z menšinových skupin; vyzývá Kosovo, aby zajistilo rovné a nediskriminační státní vzdělávání v menšinových jazycích; opakuje, že je třeba oslovit mladé lidi z obcí se srbskou většinou a začlenit je do sociálně-ekonomických struktur země;

80. opětovně žádá Komisi, aby vypracovala regionální strategii, která by řešila přetrvávající nezaměstnanost mladých lidí a emigraci tím, že by se zaměřila na problémy vyplývající z nesouladu vzdělávacího systému a dovedností potřebných na pracovním trhu, zlepšila by kvalitu výuky a zajistila by dostatečné prostředky pro aktivní opatření na trhu práce a programy odborného vzdělání i odpovídající služby zařízení pro péči o děti a předškolní výchovu;

81. vítá zahájení vzdělávací strategie na období 2022–2026, která poprvé obsahuje využívání digitálních technologií ke zlepšení služeb a kvality vzdělávání jako jeden z pěti strategických cílů, a vyzývá k jejímu účinnému provedení;

82. vyzývá ke komplexní revizi všech učebnic používaných ve vzdělávacím systému s cílem identifikovat a odstranit veškeré dezinformace, znevažující a diskriminační výrazy pro etnické menšiny, sexuální menšiny a ženy, což je zásadní příspěvek k vytváření inkluzivnější a demokratičtější společnosti; vybízí vládní orgány, aby pokračovaly v iniciativě, která byla zahájena koncem roku 2021 a jejímž cílem je aktualizace učebnic;

83. zdůrazňuje, že je třeba investovat do digitalizace, protože to je způsob, jak minimalizovat digitální propast a zajistit rovný přístup k internetu, a to i pro nejzranitelnější skupiny; poukazuje na velký potenciál mladých obyvatel Kosova a na potenciál digitalizace pro rozvoj kosovského hospodářství;

84. vítá pokrok, jehož bylo dosaženo v oblasti digitalizace hospodářství, a zvyšující se přístup k internetu, mimo jiné i prostřednictvím zvýšení počtu kvalitních služeb poskytovaných prostřednictvím on-line platformy veřejné správy E-Kosova; zdůrazňuje, že je důležité udržet vysokou úroveň kybernetické bezpečnosti prostřednictvím odpovídajícího financování a regulace;

85. bere na vědomí fiskálně obezřetný postoj, pokud jde o důchody válečných veteránů a fond důchodového spoření;

86. lituje, že školní rok 2022–2023 začal s měsíčním zpožděním kvůli stávce učitelů; vyzývá vládu, aby zlepšila podmínky pro sociální dialog a kolektivní vyjednávání, a zdůrazňuje význam konstruktivního a inkluzivního sociálního dialogu při posilování ekonomické odolnosti a prosazování sociální spravedlnosti;

87. zdůrazňuje význam poskytování vysoce kvalitních zdravotnických služeb pro zlepšení lidského zdraví a dlouhodobý společenský a hospodářský rozvoj; bere na vědomí zřízení Výkonného výboru pro zdravotnictví, jehož cílem je zlepšit kvalitu zdravotnických služeb v zemi; vyjadřuje znepokojení nad vysokou fluktuací ministrů zdravotnictví a dopadem tohoto stavu na efektivitu ministerstva a reformy ve zdravotnictví; naléhavě vyzývá vládu, aby zajistila lepší přístup ke zdravotnickým službám a urychlila svou práci na zavedení systému všeobecné zdravotní péče;

88. vítá dohodu přijatou na summitu v Tiraně o snížení nákladů na roaming mezi EU a západním Balkánem od 1. října 2023 s vyhlídkou jejich následného zrušení v plné výši; vyzývá orgány, soukromé aktéry a všechny zúčastněné strany, aby usilovaly o dosažení dohodnutých cílů s cílem významně snížit roamingové poplatky za výměnu dat;

89. vyjadřuje politování nad omezeným pokrokem, jehož bylo dosaženo v oblasti spotřebitelské politiky; vyzývá Kosovo, aby pokračovalo ve sbližování s *acquis* EU v oblasti ochrany spotřebitele a aby zvýšilo své úsilí o zvyšování povědomí o právech spotřebitelů s cílem posílit postavení spotřebitelů a zvýšit jejich důvěru ve veřejné orgány, posílit hospodářskou soutěž a urychlit hospodářské oživení;

90. naléhavě vyzývá kosovskou vládu, aby dále rozvíjela příznivé podnikatelské prostředí a přilákala přímé zahraniční investice, zejména mimo hlavní město; vítá výjimečnou vývozní výkonnost; zaznamenává však nárůst dovozu, který přispěl k téměř nezměněnému schodku obchodní bilance; vyjadřuje politování nad jednostranným zavedením vývozních omezení na některé zemědělské produkty bez odůvodnění, což je v rozporu s postupy stanovenými v Dohodě o stabilizaci a přidružení; vyzývá vládu, aby zrušila zbývající neoprávněná omezující opatření; vybízí Kosovo, aby provedlo transformaci v odvětví zemědělství s cílem zvýšit místní produkci potravin a snížit dovoz základních potravin; vyzývá vládu, aby zajistila transparentnější a komplexnější financování zemědělství a také podporu vývozců zemědělských produktů při jejich prosazování se na zahraničních trzích;

91. bere na vědomí první roční program NPP III v hodnotě 63,96 milionu EUR, který bude podporovat opatření zaměřená na právní stát a lidská práva, řádnou správu věcí veřejných, socioekonomický rozvoj, energetiku a životní prostředí;

Energetika, životní prostředí, udržitelný rozvoj a konektivita

92. zdůrazňuje, že je důležité přijmout opatření k řešení klimatické a environmentální krize snížením závislosti na fosilních palivech a postupným ukončením těžby uhlí v souladu se zelenou agendou pro západní Balkán s cílem omezit emise skleníkových plynů a zmírnit dopady na změnu klimatu; naléhavě vyzývá vládu, aby prováděla strategii v oblasti změny klimatu a s ní související akční plán a připravila plán pro sladění se zelenou agendou pro západní Balkán, přičemž konstatuje, že pokrok v těchto oblastech a sladění s normami EU jsou i nadále omezené;

93. bere na vědomí dokončení příprav zákona o změně klimatu a očekává jeho schválení v roce 2023; vyzývá k návrhu ambiciózního, věrohodného a soudržného národního plánu pro energetiku a klima a k přepracování strategie týkající se změny klimatu na strategii pro přizpůsobení se změně klimatu;

94. vítá balíček Komise na podporu energetiky ve výši 1 miliardy EUR v podobě grantů EU na pomoc západnímu Balkánu při překonávání energetické krize, včetně okamžité rozpočtové podpory ve výši 75 milionů EUR pro Kosovo; zdůrazňuje, že je nanejvýš důležité, aby byly vyčleněny mimořádné finanční prostředky na zmírnění dopadů energetické krize a na podporu Kosova na cestě k energeticky účinnému hospodářství založenému na obnovitelných zdrojích energie; oceňuje úsilí kosovských orgánů při řešení energetické krize a včasné vypracování akčního plánu na využití ujnijního balíčku opatření na podporu energetiky; vyzývá kosovské orgány, aby tuto pomoc co nejlépe využily k vybudování

odolného energetického systému šetrného k životnímu prostředí v souladu s plánem REpowerEU; zdůrazňuje, že je důležité zajistit spolehlivé a čisté dodávky energie, diverzifikovat zdroje energie a investovat do obnovitelných zdrojů a zvyšování energetické účinnosti; upozorňuje na význam stěžejních investic projektu Solar4Kosovo;

95. vítá finanční pomoc EU Kosovu, zejména půjčky a granty související s infrastrukturou, které jsou k dispozici prostřednictvím hospodářského a investičního plánu pro západní Balkán a jež zahrnují úsek „dálnice míru“ mezi Prištinou a Merdare, a přípravu nových investic do zásobování vodou a čištění odpadních vod;

96. vítá cíle Energetické strategie Kosovské republiky na období 2022–2031, kterou vláda schválila v prosinci 2022; vyjadřuje politování nad tím, že Kosovo nepřijalo dlouho ohlašovanou energetickou strategii na období 2022–2030, a vyzývá k okamžitému přijetí a provedení této strategie a zákona o obnovitelných zdrojích energie; zdůrazňuje, že návrh energetické strategie zahrnuje jen omezené úsilí o postupné ukončení těžby uhlí, a jako nedostatek strategie uvádí, že se zaměřuje pouze na energetický sektor; vyjadřuje politování nad nedostatečným pokrokem při přijímání plánu provádění energetických dohod z let 2013 a 2015 týkajících se dodávek elektřiny do čtyř obcí se srbskou většinou na severu Kosova, a naléhavě vyzývá vládu, aby pracovala na jejich rychlém provedení, ukončila nekalé praktiky a vytvořila právní a transparentní rámec pro dodávky elektřiny v tomto regionu;

97. opakuje své znepokojení nad tím, že převážná většina kosovské energie se vyrábí z uhlí, a vyzývá ke zrušení všech dotací na uhlí, které nejsou v souladu s právními předpisy, k decentralizaci výroby energie a k přechodu na obnovitelné zdroje energie; bere na vědomí rámcovou dohodu o spolupráci na trzích s elektřinou a memorandum o porozumění s Albánií, které přispívají k vytvoření udržitelného trhu v obou zemích;

98. vyzývá Kosovo, aby dodržovalo zákon o Energetickém společenství a sladilo své právní předpisy se směrnicí EU o velkých spalovacích zařízeních⁽¹³⁾ a směrnicí o průmyslových emisích⁽¹⁴⁾; opakuje svou výzvu Kosovu, aby otevřelo svůj maloobchodní trh s elektřinou v souladu se třetím energetickým balíčkem;

99. naléhavě vyzývá vládu, aby minimalizovala dopad výroby energie na biologickou rozmanitost a aby zastavila stavbu vodních elektráren ve chráněných oblastech, zejména ve dvou národních parcích; zdůrazňuje nutnost zlepšit posuzování vlivů na životní prostředí a podpořit stíhání trestné činnosti proti životnímu prostředí; doporučuje, aby Kosovo v této souvislosti zohlednilo nedostatek vody a posoudilo dopad vodních elektráren na politiky energetické udržitelnosti země;

100. vyzývá k přijetí naléhavých opatření k řešení znečištění ovzduší a kontaminace půdy a vody a hospodaření s nimi; naléhavě vyzývá Kosovo, aby dodržovalo emisní stropy stanovené v rámci národního programu snižování emisí a zvýšilo začleňování problematiky životního prostředí do různých odvětvových politik; vítá úsilí, které Kosovo v tomto ohledu vyvinulo, zejména přijetí a provádění zákona č. 08/L-025 o ochraně ovzduší před znečištěním;

101. vyjadřuje politování nad nedostatečnou a pomalou reakcí na rostoucí problémy Kosova v oblasti nakládání s odpady a vyzývá v této souvislosti k okamžitým krokům, zejména v podobě zlepšení právní úpravy nakládání s odpady a provádění této úpravy v souladu s oběhovým hospodářstvím, mimo jiné i prostřednictvím vytvoření systému rozšířené odpovědnosti výrobce;

o

o o

102. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení předsedovi Evropské rady, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, vládám a parlamentům členských států a prezidentovi, vládě a Národnímu shromáždění Kosova.

⁽¹³⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/80/ES ze dne 23. října 2001 o omezení emisí některých znečišťujících látek do ovzduší z velkých spalovacích zařízení (Úř. věst. L 309, 27.11.2001, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění) (Úř. věst. L 334, 17.12.2010, s. 17).